

12-1981 [D-8351] Applied Concepts - Grandmaster Series Sargon 3.0

Over het schaakprogramma 'Sargon 2.5' is veel geschreven. Maar over zijn opvolger, Sargon 3.0 is veel minder bekend. Ik heb eens gekeken wat ik over dit moduul terug kon vinden. Blijkbaar was Sargon 3.0 geen echt succes, want van alle kanten kwamen alleen maar negatieve geluiden. Het verslag van Tom Fürstenberg (verderop in dit item) geeft dat nog het duidelijkste weer. Dat AVE Micro Systems op zoek was naar een sterker programma wordt hierin ook mooi beschreven. Ruim 2 jaar later werd dat ook werkelijkheid. AVE Micro Systems kocht toen het sterke Spracklen-programma Sargon 4.0...

Programmeur John Aker?

Hoe kom ik aan de naam van John Aker als mogelijke programmeur van Sargon 3.0 en Sargon 3.5? Hans-Peter Ketterling schreef in de Rochade van juni 1982, dat het moduul Sargon 3.0, niet van de Spracklens stamt! Sargon 3.0 is net zoals Morphy (Morphy Edition master chess) een gemodificeerde versie van het originele programma van de Sargon 2.5. John Aker was de 'programmeur' van Morphy Edition en Prodigy (Destiny Mini Master). Sargon 3.0 bezat fouten op de hoogste levels en blijkbaar bleef men maar 'sleutelen' om het programma 'bugs free' te krijgen. Maar Sargon 3.5 was nog een grotere teleurstelling dan zijn voorganger, en werd daarom vlak na de introductie weer van de markt gehaald. Ik veronderstel dan ook dat het goed mogelijk is dat Sargon 3.0 en Sargon 3.5 programma's bevatten van John Aker. Na al deze mislukkingen verscheen Sargon 4.0 met wel weer een zuiver Spracklen-programma.

Rochade (1982) Hans-Peter Ketterling Computer auf dem Vormarsch Sargon 3.0 (ARB 3000)

Die stolzen Besitzer von Sargon 2.5 ARB haben schon lange auf ein verbessertes Modul gewartet, und schließlich kam es im Dezember auch heraus. Bei der Bedienung hat sich nichts geändert, außer daß man nun bis zu 6 Halbzügen zurücknehmen und den Zufallsgenerator in 4 Einstellungen betreiben kann. Dieses Modul ARB 3000 ist eine Sargon-Weiterentwicklung, die wie Morphy ebenfalls nicht von den Spracklens stammt.

Der Speicherumfang wurde vergrößert, die Eröffnung erweitert und die Moduln sind nun nachprogrammierbar. Die Spielweise ist etwas zurückhaltender als bei Sargon 2.5, im Gegensatz zum aggressiveren Morphy Edition / Sandy Edition. Vergleicht man die effektive Rechentiefe, so ergibt sich ein um knapp einen Halbzug größere Rechentiefe, in Turniereinstellung sind es ca. 5 Halbzüge. Allerdings hatte ich bei verschiedenen Test in den höheren Stufen Programmzusammenbrüche, die keine eindeutigen Schlüsse zuließen, auch in praktischen Partien zeigte sich dies in Stufen 5 und 6, allerdings weniger häufig. Hier muß noch etwas getan werden. Im Endspiel ist nicht viel passiert, die Mattführung mit zwei Läufern klappt nicht und Bauernendspiele taugen auch nicht viel. Das vorstehend angegebene Randbauernbeispiel gegen die Turnierstufe zu gewinnen, ist auch hier keine Kunst. Der Preis wurde übrigens von knapp 2.500 DM für das Vorgängermodell auf knapp 2.800 DM heraufgesetzt. Auch wenn das Computergehäuse aus massiven Edelhölzern gefertigt wird, ist das ein stolzer Preis! Dafür kann man für rund DM 500,00 auch ein Dameprogramm und Damesteine zusätzlich bekommen.

Sargon 3.0 in twee verschillende uitvoeringen?

De aankondigingen van nieuwe modulen werden destijds sneller gepresenteerd, dan het werkelijk op de markt brengen van een nieuw programmamoduul...

Hans-Peter Ketterling:

Im Frühjahr 1982 wurde das Sargon 2.5 ARB-Modul, das zwischendurch auch unter der Bezeichnung Boris 2.5 ARB lief, durch das Nachfolgemodul ARB 3000 abgelöst. Es handelte sich um eine weiterentwickelte leistungsfähigere Programmvariante, die aufgrund einiger kleiner Programmfehler, die sich fast durchweg nur in den beiden höchsten Stufen bemerkbar machen, wieder zurückgezogen wurde, so daß nur wenige Moduln in den Handel kamen. Die Wiedervorstellung wurde für den Herbst 1982 angekündigt. Das Programm weist gegenüber Sargon 2.5 eine geringfügig gesteigerte Rechentiefe auf und ist infolgedessen etwas spielstärker, wobei es eine Spur weniger unternehmend wirkt. Für das Frühjahr 1981 war ursprünglich Sargon 3.0 als austauschbares Modul für das MGS angekündigt worden - statt dessen kam jedoch das Programm Morphy heraus. Es handelt sich dabei zwar um eine Weiterentwicklung von Sargon 2.5, sie wurde jedoch nicht von den ursprünglichen Programmautoren bearbeitet. Dieses neue Programm gibt es in mehreren verschiedenen Fassungen, die schachlich jedoch keine nennenswerten Unterschiede aufweisen.

Quelle: Schach dem Computer – Ketterling / Schwenkel / Weiner (Feb. 1983), S. 160-161.

HV: Het is natuurlijk goed mogelijk dat deze versie nooit verschenen is. Daarvoor in de plaats kwam in 1983 (?) wel kortstondig de uiterst zeldzame Sargon 3.5 op de markt.

Allgemeine Daten (ARB + Grandmaster Series 3.0)

- Brettgröße: (BxTxH): 53,5 x 53,5 x 8 cm
- Spielfeld: 40 x 40 cm
- Zugeingabe: Magnetsensoren
- Zugausgabe: 64 Feld LEDs
- 7 Spielstufen
- Zufallsgenerator
- Eröffnungsrepertoire von ca. 1500 Halbzügen
- Permanent Brain
- Zugzurücknahme von max. 6 Halbzüge
- Zugvorschläge
- Seitenwechsel
- Ausführung O-O und ep
- Aufbau von Problemstellungen (Brett abräumen schaltbar)
- Spielstandkontrolle (Legalitätskontrolle)
- Kontrolltöne
- Automatenpartien
- Mehrzugeingabe
- Mattführung 2T→D→T→2L→L+S: Turm
- Endspiel K+B gegen K: nein
- Programm austauschbar
- Verwandt: Sargon 2.5
- Ehemaliger Verkaufspreis für ARB-Brett mit module: DM 2800,00
- Ehemaliger Verkaufspreis für ein Dameprogramm + Damesteine: DM 500,00

Sargon ARB 3.0 en enige concurrenten van toen...

Computerschaakpioneer Jan Louwman speelde in april 1982 een toernooitje tussen enkele sterke schaakcomputers. Graag geef ik hieronder beknopt de onderlinge resultaten.

Van deze uitslagen vind ik die van de Sargon ARB 3.0 tegen de SciSys Sensor Chess met het uitbreidingsmoduul Strong Play de meest opmerkelijke. Ook tegen zijn oudere broertje, de Sargon 2.5 Multi Game System een 2-0 nederlaag. Het sterkste spel van de Sargon 3.0 komt in dit overzicht dus niet naar voren. Bij langere bedenktijden zouden de uitslagen er volgens mij toch wel enigzins anders uitzien.

Jan Louwman in zijn element. Op deze foto (uit februari 1985) geeft Jan een demonstratie bij een groot warenhuis. Belangstelling was er volop, want alle computers waren bezet...

	6 sec/zet	30 sec/zet	totaal
Mephisto II - Sargon ARB 3.0	1-0	1-0	2-0
Sargon ARB 3.0 - SciSys Sensor Chess + Strong module	0-1	0-1	0-2 (!!)
SciSys Chess Champion Mark V- Mephisto II	1-0	1-0	2-0
Sargon ARB 3.0 - SciSys Ch. Champion Mark V	1-0	0-1	1-1
Morphy GGM - Sargon ARB 3.0	½-½	1-0	1½-½
Sargon ARB 3.0 - Champion Challenger	1-0	0-1	1-1
Sargon 2.5 MGS - Sargon ARB 3.0	1-0	1-0	2-0 (!!)
Sargon ARB 3.0 - Novag Savant	0-1	0-1	0-2
Novag Savant - Sargon 2.5 MGS	1-0	0-1	1-1
Sargon 2.5 - Morphy GGM	0-1	0-1	0-2
SciSys Chess Champion Mark V- Sargon 2.5 MGS	0-1	1-0	1-1
Sargon 2.5 MGS - Mephisto II	1-0	½-½	1½-½
SciSys Sensor Chess + Strong module - Sargon 2.5 MGS	1-0	1-0	2-0
Sargon 2.5 MGS - Champion Challenger	0-1	0-1	0-2
Mephisto II - Morphy GGM	0-1	1-0	1-1
Mephisto II - Novag Savant	½-½	½-½	1-1
Champion Challenger - Mephisto II	1-0	0-1	1-1
Mephisto II - SciSys Sensor Chess + Strong module	0-1	1-0	1-1
SciSys Sensor + Strong - SciSys Chess Champion Mark V	0-1	1-0	1-1
Morphy GGM - SciSys Sensor Chess + Strong module	1-0	1-0	2-0
Novag Savant - SciSys Sensor Chess + Strong module	1-0	½-½	1½-½
SciSys Sensor Chess + Strong module – Champ. Challenger	0-1	0-1	0-2
Champion Challenger - Novag Savant	½-½	1-0	1½-½
Morphy GGM - Champion Challenger	0-1	0-1	0-2
Champion Challenger - SciSys Chess Champion Mark V	1-0	0-1	1-1
SciSys Chess Champion Mark V- Morphy GGM	0-1	0-1	0-2
Novag Savant - SciSys Chess Champion Mark V	0-1	0-1	0-2
Morphy GGM - Novag Savant	½-½	0-1	½-1½

Computerschaak (1982)
Tom Fürstenberg
Test nieuw GMS 3 moduul voor het Sargon Auto Response Board

Eind november 1981 kreeg ik een experimenteel GMS 3 moduul [*HV: Grand Master Series Sargon 3.0*] en mij werd gevraagd daar een voorlopig oordeel over te geven. Dat voorlopige oordeel was vernietigend. Het speelde zeker niet sterker dan het oude programma en het had klakkeloos het toch al zeer summiere openingenboek van Sargon 2.5 overgenomen. Inmiddels bracht de fabrikant echter de definitieve versie in de handel en werd de test daarmee pas echt begonnen. Niet alleen dat het nog steeds buitengewoon zwak speelde, het bleek bovendien boordevol programmafouten te zitten. Pionnen verdwenen ineens van het bord, stukken waren van kleur en/of gedaante veranderd en meer dan eens was er geen zet meer uit het programma te krijgen. Het openingenboek was enigszins uitgebreid maar lang niet toereikend om met de moderne programma's mee te kunnen doen. In het Konings-Indisch bv. stond bij Sargon 2.5 het zo belangrijke d7-d6 er niet meer in en werd er daar steevast Pb8-c6 gespeeld. Het nieuwe moduul had er niets bijgekregen en speelde eveneens vrolijk Pb8-c6.

Kennelijk was het de fabrikant ook opgevallen (wel wat laat), dat er iets met het moduul mis was, want na het ter perse gaan van het februari-nummer van Computerschaak kon de test voltooid worden met een derde, kennelijk opnieuw verbeterd exemplaar. Inderdaad, de programmafouten waren eruit, maar aan de speelsterkte en openingenboek was niets meer veranderd. Dit moduul zette ik alle stellingen voor waarin het tweede moduul geblunderd had en zonder uitzondering werden de blunders herhaald. Om een juiste speelsterkte-vergelijking te maken liet ik twee ARB's tegen elkaar spelen, de eerste met het oude vertrouwde Sargon 2.5 moduul en het tweede dus met het nieuwe GMS 3 moduul. Er werden 20 vluggertjes tegen elkaar gespeeld: 11-9 voor Sargon 2.5. Op toernooiniveau ontmoetten de programma's elkaar 36 keer: 25-11 voor Sargon 2.5. Trek zelf uw conclusies. AVE Microsystems, de fabrikant van het ARB en het GMS 3 programma is nu in onderhandeling met Applied Concepts (Grünfeld-Morphy-Capablanca) en met Fidelity Electronics (Champion en Elite) om een van de sterke programma's te kopen. Laten we hopen dat ze daar spoedig in slagen!

HV: Een heel goed verslag van Tom Fürstenberg. Ik heb hem jaren geleden toen hij nog actief was in het computerschaakwereldje, persoonlijk leren kennen. Hij kwam enkele malen bij mij thuis, en ik verkocht toen ook schaakcomputers (restpartijen) voor hem. Ook enige zeer zeldzame documenten heb ik toen van hem cadeau gekregen. Tijdens het Aegon-toernooi, was ik erbij toen die beroemde partij werd gespeeld tussen de Fidelity Elite Avant Garde versie 10 (operator natuurlijk Tom) en zijn grote vriend en grootmeester David Bronstein. Dat waren nog eens gouden tijden! Tom, nogmaals bedankt voor dit uitstekende historische artikel!

Programmierer / Programmer

- John Aker (?)

Baujahr / Release

- Erste Einführung: Dezember 1981

Technische Daten / Technical specifications

- Mikroprocessor (ARB): 6502
- Taktfrequenz (ARB): 2 MHz
- Programmspeicher (Sargon 3.0): 8 KB ROM (?)
- Arbeitsspeicher (Sargon 3.0): 3 KB RAM (?)

Spielstärke / Playing strength

- Spielstärke: ca. 1450
-

Literaturhinweise / References / Literatuuroverzicht

- 04-1982, Computerschaak, Nr. 2, p. 63-66, Jan Louwman: Snelschaak door schaakcomputers.
[Champion Challenger, Morphy GGM met 3 modulen, Mephisto II of Mephisto ESB, Sargon 3.0 ARB (nieuw), Sargon 2.5 MGS, SciSys Mark V, SciSys Sensor Strong & Novag Savant.]
  - 04-1982, Computerschaak, Nr. 2, p. 67-68, Tom Fürstenberg: Test nieuw GMS 3 modul voor het Sargon Auto Response Board.
  - 06-1982, Rochade, Nr. 215, H.-P. Ketterling: Computer auf dem Vormarsch (X. Teil).
[Info Sargon ARB 3000. Op de markt: 12-1981.]
  - 08-1982, Rochade, Nr. 217, Walter Korn: Elektronische Geräte und Schach.
[Sargon 3000 (Sargon 3.0). Geen bruikbare info over Sargon 3.0. Wel een klein stukje geschiedenis over Applied Concepts, Chafitz en Fidelity, t.a.v. Sargon en de Spracklens.]
  - 02-1983, Schach dem Computer – Ketterling / Schwenkel / Weiner (1983), S.160-161/205.
[Een 2^e verbeterde versie (?) werd voor de herfst 1982 aangekondigd.]
  - 02-1985, Toegepaste Wetenschap - TNO magazine, Henk Hage: Hoe intelligent wordt de schaakcomputer van de toekomst?
[In dit tijdschrift geen info over de Sargon 3.0, maar wel over Jaap van den Herik en Jan Louwman.]
  - ??-1985, Jan Louwman, Schaakcomputers in opmars, p. 47-49.
[Een toernooioverzicht. Jan heeft het verder over modul 3.5 (!) dat gelijk zou zijn aan de Fidelity Champion Challenger. (??)].
-